

Tytön ja äidin maailmat

JARKKO ESKOLA

Kirjallisuuden vuoden 2004 Finlandia-voittaja Helena Sinervo on runoilija, kirjailija, muusikko ja valmistunut aikanaan myös pianonsoitonopettajaksi. Sinervo lienee profiloitunut ensisijaisesti runoilijana. Runokokoelmia hän on julkaissut yksitoista, ja niistä hänet on palkittu useampaan kertaan. Hänen ensimmäinen romaaninsa oli fiktiivinen elämäkerta runoilija Eeva-Liisa Mannerista. Tällä kirjalla hän voitti Finlandia-palkintonsa. Olen ymmärtänyt, että useiden hänen romaaniensa aihepiirit ovat kuvanneet hänen oman elämänkaarensa keskeisiä tapahtumia. Helena Sinervo, jo hyvin suomalaisen kulttuurieliittiin etabloitunut, oli minulle lukukokemukseni uusi.

Uusimmassa romaanissaan *Tytön huone* Sinervo pohtii äidin ja tyttären keskinäistä suhdetta. Tytär on ylioppilaaksi valmistuttuaan saanut opiskeluoikeuden Montrealin yliopistossa Kanadassa ja on lähdössä sinne useammaksi vuodeksi. Romaanini on yhden päivän kuvaus niistä tunnepurkauksista, jotka ainoan lapsen, tyttären, lähtö kodistaan äidissä herättää. Itse en miehenä, isänä, varmaan vastaavia tunnetiloja ole kokenut, vaikka vanhimman tyttäreemme lähtö aikoinaan AFS-stipendiaatiksi olikin merkittävä tunnekokemus, joka toistui vielä kun hän hetimiten ylioppilaaksi tultuaan jätti kodin ja siirtyi itsenäiseen, omaehtoiseen elämään. Hieman niitä tunteita helskyytelin kirjaa lukiessani.

Psykiatrina, lukijana, olen kiinnostunut siitä miten kirjailijat päähenkilönsä valitsevat ja kuvaavat. Mietin millaisia kiinnekohtia niillä on kirjailijan omaan elämään. Kirjahan on aina kirjoittajansa omien sekä lainattujen kokemusten että fantasioiden heijastumaa. Niinpä *Tytön huoneen* päähenkilö, perheenäiti Saara on 57 vuotta, Saaran tytär Sofia 18 vuotta, kirjailija itse 59 vuotta ja kirjailijan oma tytär 13 vuotta, Saaran aviomies on kuollut 10 vuotta sitten, kirjailijan oma vaikea ero tapahtunut 8 vuotta sitten. Olemmeko hyvin lähellä koettuja omakohtaisia tunteita? Autofiktioitako siis kirjakin? Vakuuttavilta ne kirjassa kuvatut tunteet lukijasta tuntuivat.

Sinervo on taitava tarinan kertoja ja sen kuljettaja. Kirja jakautuu kolmeen lukuun; aamun ryöpsähteleisiin tunnelmiin, päivän seestyvään rauhallisuuteen ja lähdön reaalisuuteen. Kirja avautuu Saara-äidin aamuvarhaiseen kokemukseen: olohuoneeseen lattialla röhöttää puoliksi pakattu keltainen, herkästi pyörillä kulkeva matkalaukku. Sen vieressä äidin tyttarelleen, hänen ylioppilaaksi tulonsa kunniaksi, ostama 60-litrainen vaellusrinkka. Laukku ja rinkka muistuttavat päivän merkityksestä. Illalla kello 18 irtoaa laiva rannasta, ja tytär katoaa maailmalle. Tytär Sofia nukkuu yhä huoneessaan levollista nuoren ihmisen viatonta unta. Tytärtään katsellessaan Saaran tunteet ja mielikuvitus

Helena Sinervo
Tytön huone
WSOY, 2020

saavat siivet ja tunteiden myrsky alkaa purkautua.

Sinervon taito on kytkeä rinnakkain ja lomittain huoli nuoren kokemattoman Sofian selviytymisestä matkalla sekä mietteet tyhjän huoneen tulevaisuudesta ja omasta yksinjäamisestä. Tyhjäksi jäävä huone symbolisoi myös elämän tyhjyyttä ja muistuttaa häntä lähestyvän vanhuuden ongelmallisuudesta. Elämän epävarmuus kuvastuu ongelmallisena. Saaran mielen taustalla häälyy myös hiljalleen selkiintyvä, mutta hyvin unohduksen peittelyyn kätkettyä, muistikuva omasta 1980-luvun nuoruuden liftarireissusta Pariisiin. Sen dramaattiset kokemukset pyrkivät pintaan. Ovatko ne kerrottavissa vai pitäisikö ne kätkeä? Saaran oma mielikuvamaailma ne ovat jääneet alitajuisesti hallitsemaan, ja nyt ne nousevat uhkavina haamuina häiritsemään Sofian matkalle lähtöä.

Mikä ja kuka on ”Nuori aikuinen”. Ehkä tämä jakso on kirjan kiintoisimpia avauksia. Siihen kirjoittamiensa määritelmien kautta kirjailija avaa omaa näkökulmaansa tuon ikäluokan voimallisuuteen, tulevaisuuden uskoon ja luovuuteen. Hieno kuvaus ja loistava rinnastus jo kokeneeseen, jo väsyneeseen, jo jarruttavaan, jo hieman kyynis-

tyneeseen ja jo ”aikuiseksi” kypsyneeseen Saaran sukupolveen.

Nuoruus ja elämä kaikkineen on edessä, edessä ovat seikkailu ja uudet kokemukset, kaikki on avoinna – eikö se juuri ole nuoren unelma? Sitä kohti on Sofi suuntaamassa ja maailma avoina kutsuu häntä, matkalaukku kiinni ja rinkka selkään! Lähdön hetkellä eivät pelota vanhempien haamut eivätkä heidän menneitten vuosikymmenien kokemuk-

sensa. Ne on itse kohdattava, mutta jotain niistä on tiedettävä, ja niiden kohtaamiseen on myös varauduttava.

Tytön huone viestittää uskoa tulevaisuuteen epävarmasa maailmassa. Sinne on uskallettava, sinne on uskallettava nuori päästää! Siellä leiju uhkia, ne on kohdattava, ne on kyettävä myös ohittamaan. Kompassina on kasvumme ihmiseksi. Sen kompassin suun-

taneulan me olemme myötäkavumme ja elämäkokemuksemme kautta välittäneet nuorille. Se kompassi näyttää suunnan, miten navigoida elämysten ja epävarmuuden meressä.

Ehkä Helena Sinervo on *Tytön huone* -romaanillaan tietämättään pohtimassa nykyhetken epävarmuuden Covid-19-maailmaa ja antamassa eväitä sen kohtaamiseen. Kiitos kirjasta!

Klaus Weckrothin paluu

MATTI VIRTANEN

Klaus Weckroth oli 1980- ja 1990-luvuilla sosiaalipsykologian nouseva tähti, joka julkaisi nopeaan tahtiin kirjoja, sai paljon myönteistä julkisuutta ja erilaisia palkintoja.

1990-luvun puoliväliin mennessä Weckrothin päälle kaatui peräkkäin niin monta ammatillista ja sosiaalista kriisiä, että mies upposi syvään masennukseen. Vuodesta 1998 hän jäi sairaseläkkeelle, jota kesti yli 20 vuotta. Tänä aikana mieliala kohosi ajoittain niin, että Weckroth kirjoitti YP:hen kolme artikkelia: ”Miten minusta tuli hullu” (5/2000), ”Anteeksi, en ollut oma itseni” (2/2006) ja ”Mitä tulikaan tehtyä / 60-vuotiskirjoitus” (4/2015).

Viime vuosina Weckroth on palannut entistä tukevammin tähän maailmaan, lukenut masoittain kaunokirjollisuutta ja monenlaisia julkaisuja, kuronut

umpeen aikaa, joka pitkälti meni sairauden takia ohi. Nyt hän on julkaissut kirjan, joka pyrkii rakentamaan siltaa pitkän katkoksen ohi ja yli.

Weckrothin kirjan esitystapa on hämmäntävä. Minkäänlaisia sisällysluetteloja tai jäsennyttä kirjassa ei ole, vaan teksti etenee yhtenä pötkönä, vain välivivoin katkottuna. Weckroth perustelee:

”Minä vedän esiin liian monta tarinaa yhdellä kertaa, koska haluan että kertomuksen ympärillä tuntuvat ahdettuna muut tarinat, jotka voisin kertoa tai jotka olen kertonut toisessa tilanteessa.” Tämän sitaatin voit mielessäsi alleviivata ja muistaa tätä tekstiä lukiessa.”

Toinen omaperäisen kirjan piirre on se, että juoksevan tekstin katkaisee vähän väliä aukeama, jonka toisella sivulla on sitaatti Weckrothin aiemmasta

Klaus Weckroth
Kaiken järjen mukaan
Kuvat Aiki Maakari
Omakustanne

tärkeänä pitämästä tekstistä ja toisella Aiki Maakarin taitava maalaus. Sitaatit ja kuvat resonoivat hienosti toisiinsa.

Nyt kun olen kirjan lukenut ja miettinyt sen hahmoa, se kulkee ja etenee pääosin yllättävän hyvin. Runkona, johon ”ahdettuna ovat muut tarinat” on Weckrothin 20-vuotinen ura ja kehitys Tampereen yliopiston sosiaalipsykologian laitoksella.

Weckrothin tutkijaprofiilin olennaiset piirteet tulevat esiin jo varhaisessa vaiheessa. Weckroth aloitti opintonsa 1970-luvun alussa, jolloin Tampereen yliopisto oli kovaa vauhtia muuttumassa ”punaiseksi yli-